

ОСОБЛИВОСТІ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ

Проблемою розвитку та активізації пізнавальної діяльності студентів займалося багато як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Найбільш активно пізнавальні процеси досліджували у межах когнітивної психології такі вчені, як Г. Айзенк, Дж. Брунер, Дж. Гібсон, Д. Норман, Ж. Піаже, Д. Поппер, та ін. Пізнавальні процеси і пізнавальну діяльність вивчали відомі вітчизняні психологи: Б. Ананьєв, І. Аршава, Л. Виготський, П. Гальперін, В. Давидов, О. Леонтєв, Б. Ломов, А. Лурія, Г. Костюк, Е. Носенко, С. Рубінштейн, Б. Теплов, та ін. Розвиток пізнавальних процесів та діяльності є однією з найважливіших умов досягнення високого рівня професіоналізму, тому у наш час вони активно досліджуються українськими психологами, серед яких: Г. Балл, О. Бандурко, Р. Каламаж, М. Костицький, С. Максименко, В. Моляко, В. Москалець, І. Пасічник, Н. Пов'якель, Г. Радчук, О. Сафін, М. Смульсон, М. Томчук, Т. Ширяєва та ін [1].

Проте, незважаючи на значну увагу дослідників до проблеми розвитку пізнавальної діяльності студентів вона залишається недостатньо вивченою. Метою нашого дослідження було теоретично проаналізувати та емпірично дослідити навчально-пізнавальну діяльність майбутніх психологів.

Аналіз провідних досліджень дозволив розкрити психологічний зміст поняття пізнавальна діяльність, таким чином можемо зазначити, що пізнавальна діяльність – це процес відображення в мозку людини предметів та явищ дійсності. Вона складається із серії пізнавальних психічних процесів: відчуття, сприймання, уваги, пам'яті, уяви, мислення і мовлення. Відображення реальності в людській свідомості може відбуватися на рівні чуттєвого та абстрактного пізнання. Важливу роль у пізнавальній діяльності людини відіграє пам'ять, яка своєрідно відображає, фіксує й відтворює те, що відбивається у свідомості у процесі пізнання [2].

Дослідження пізнавальної діяльності було здійснено за допомогою методик: методика М. І. Алексєєвої для виявлення реально діючих мотивів навчання; «Опитувальник визначення типів мислення і рівня креативності» Дж. Брунера; «Методика діагностики соціально-психологічних установок особистості в мотиваційно-потребової сфері» О.Ф. Потьомкіної; «Діагностика особистісної креативності» (Є.Є. Тунік). Вибірка: 53 студенти-психологи Мукачівського державного університету.

Отже, реально діючими мотивами навчання для студентів є «Мотиви соціальної ідентифікації», «Мотиви соціально престижу» це говорить про те, що студенти прагнуть до успіхів у навчанні, щоб мати високий статус у групі. На нижчих рівнях розміщені «Практичні мотиви», «Ідейно-політичні мотиви»

це негативний показник, тому що для студентів навчання є не внутрішньо мотивованим і залежить від зовнішніх причин також вони не взаємодіють між собою.

У групі досліджуваних домінуючим типом мислення виявилось «Образне мислення» та «Предметне мислення», це дає підставу говорити про те, що майбутні психологи здатні здійснювати операції як послідовно, так і одночасно, також володіють нерозривним зв'язком з предметом в просторі і часі. Результатом такого типу мислення стає думка, втілена в новій конструкції. Найменш вираженим типом мислення є «Символічне мислення» можна говорити про те, що психологи віддають перевагу гуманітарним наукам. Також в даній методиці була представлена шкала «Креативного мислення», вона знаходиться на середньому рівні. Можна зробити висновок про те, що в подальшому навчанні можуть виникнути проблеми, тому що для теперішнього суспільства креативне мислення є рушійною силою для розв'язання завдань.

Дослідження даної групи показало, що майбутні психологи більш орієнтовані на «Результат», «Працю» та «Процес» це позитивна тенденція, яка говорить про те, що вони можуть досягати результату у своїй діяльності всупереч перешкодам та невдачам, ними рухає інтерес до справи. Праця приносить їм більше радощів і задоволення, ніж інші заняття. Найнижче вираженими показниками виявилися орієнтація на «Владу» та «Егоїзм» можна говорити, що для студентів не є провідною цінністю впливати на інших.

За особистісною креативністю в студентів переважає «Допитливість». Ці дані свідчать про те, що студенти постійно шукають нові шляхи мислення, різні можливості рішення завдань. Також було виявлено, найменший показник який характерний для обох груп досліджуваних по шкалі «Уява» це негативний показник, тому що студент з не розвиненою уявою не мріє про різні міста; не любить міркувати про явища, з якими не стикався раніше; не виражає зацікавленості з приводу різних ідей і подій.

Отже, спостерігається досить позитивна тенденція до розвитку навчально-пізнавальної діяльності, тобто пізнавальна діяльність спрямована на оволодіння узагальненим і систематизованим досвідом аналізу, пізнання основ теорії і способів діяльності в такій мірі, в якій це необхідно для вирішення певного кола завдань, для придбання нового знання та нового досвіду. Спостерігається негативна тенденція розвитку пізнавальної діяльності, а саме низький рівень креативності, що може негативно позначитися на подальше навчання та здобуття нового досвіду для даної вибірки досліджуваних.

Література:

1. Давидюк Н.М. Активізація пізнавальної діяльності студентів / Н. М. Давидюк // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Психологія : зб. наук. праць / голов. ред. Андрущенко В. П. – К., 2000. – Вип. 11. – С. 346–354.
2. Психологія : підручник для студ. вузів / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук ; ред. Ю.Л. Трофімов. – 2-ге вид., стереотип. – Київ : Либідь, 2000. – 558 с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>